

NATIONAAL REGIEORGAAN
ONDERWIJS ONDERZOEK

Waar blijven uw oud-leerlingen?

Rapportage naar aanleiding van het
Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs

Bestuur: **Fictief bestuur**

Instelling: **Fictieve instelling**

Onderwijsrichting: **vmbo-bb-kb**

Brin-Vestiging: **Fictieve brin-vestiging**

Publicatiejaar: **2017**

Nationaal Regieorgaan Onderwijs onderzoek

COLOFON

Titel: Waar blijven uw oud-leerlingen?

Rapportage naar aanleiding van het
Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs

Auteurs: NRO

Grafisch ontwerp: Nieuw-Eken, Heerlen

Foto cover: Dolph Cantrijn / HH

Publicatiedatum: mei 2017

Referentienummer: 99008

© NRO 2017

Dit is een uitgave van het Nationaal
Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO)
in samenwerking met het Centraal
Bureau voor de Statistiek (CBS). Behalve
voor intern gebruik mag niets uit deze
uitgave worden vermenigvuldigd of
openbaar gemaakt door middel van druk,
fotokopie, op welke andere wijze dan ook,
zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de uitgever.

INHOUD

Inleiding	3
1 Leeswijzer	4
2 Naar welk opleidingsniveau gaan uw leerlingen?	5
3 Naar welke sectoren gaan uw leerlingen?	7
4 Hoe verloopt de aansluiting met het vervolgonderwijs?	8
5 Succes in het vervolgonderwijs: prestaties en uitval	11
6 Voorspellingskracht van examencijfers	14
7 Sociale ongelijkheid: lage en hoge sociaaleconomische status	16
8 Sociale ongelijkheid: leerlingen met en zonder een migratieachtergrond	17
9 Sociale ongelijkheid: meisjes en jongens	18
Bijlage 1 Berekening gegevens referentieopleiding	19
Bijlage 2 Uitleg over de regressiemodellen	20

INLEIDING

In Nederland wordt veel onderzoek gedaan naar het onderwijs. Dat vraagt veel van schoolleiders, van leraren, en van leerlingen. Het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) heeft als doel schoolleiders en schoolbesturen zoveel mogelijk te laten profiteren van de opbrengsten van het rijke onderwijsonderzoek dat in Nederland gedaan wordt. Door regie te voeren wil het NRO er bovendien voor zorgen dat de onderzoeksdruk bij leraren en leerlingen lager wordt.

Om die redenen zijn we in nauwe samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs gestart. Voor dat landelijke onderzoek maken we zoveel mogelijk gebruik van beschikbare gegevens. Door deze gegevens slim te combineren, hoeven scholen minder vaak benaderd te worden. Daarnaast stelt het ons in staat schoolleiders en bestuurders te informeren over de prestaties van hun leerlingen, zowel in de eigen instelling als in het vervolgonderwijs. We maken daartoe rapporten met de verzamelde gegevens uit het onderzoek. Deze rapporten worden u kosteloos en geheel vrijblijvend door het NRO verstrekt. U hoeft daar dus niets voor te doen.

Voor u ligt de jaarlijkse rapportage uit het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs 2017, over de positie van uw leerlingen in het vervolgonderwijs. Deze toont u de prestaties van uw leerlingen op een aantal belangrijke uitkomsten, zoals de doorstroom naar en succeskansen in het vervolgonderwijs. We maken voor u inzichtelijk hoe leerlingen van uw vmbo bb- en kb-opleiding het doen in vergelijking met vmbo bb- en kb-leerlingen op andere, vergelijkbare scholen. Het gaat om vmbo bb- en kb-leerlingen die uw instelling in de periode 2008-2013 hebben verlaten.

We willen met deze rapportage graag iets toevoegen aan de informatie die u uit andere bronnen ontvangt. We maken daartoe onder meer gebruik van gegevens uit het Basisregister Onderwijs (BRON) en gegevens uit de Sociaal-Statistische Bestanden van het CBS. Deze bronnen bevatten gegevens op het niveau van instellingen, maar geen informatie over klassen en docenten. Wilt u voor uw instelling daar graag meer over weten of wilt u graag aanvullende of specifiekere informatie, dan kan de Coördinator Nationaal Cohortonderzoek van het NRO u

helpen. Neemt u dan contact op met het secretariaat van het NRO via info@nationaalcohortonderzoek.nl onder vermelding van uw referentienummer 99008. Als het daarbij gewenst is dat NRO de gegevens van uw school inziet, kan NRO, alleen met uw instemming, de gegevens van uw school raadplegen.

Tot slot. Dit is de eerste rapportage in het kader van het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs. De opzet van de rapportage is mede tot stand gekomen in overleg met een groot aantal schoolbestuurders en schoolleiders. Wij zien dit uitdrukkelijk als een product in ontwikkeling. We kijken daarom uit naar uw commentaar en suggesties voor verbetering. Ook deze kunt u sturen naar info@nationaalcohortonderzoek.nl.

Mark Levels en Rolf van der Velden, Coördinatoren Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs
Jelle Kaldewaij, Directeur Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek

Vertrouwelijkheid en anonimiteit

De instellingsgegevens uit het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs en de daarop gebaseerde instellingsrapportages zijn vertrouwelijk. Ze worden niet gedeeld met en zijn niet toegankelijk voor het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, de Inspectie van het Onderwijs of anderen. Alle informatie wordt door het CBS en onderzoekers van het NRO in een beveiligde omgeving opgeslagen en bewerkt.

Voor het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs en dit rapport zijn bronnen gebruikt met gegevens over individuele personen. Bij verwerking van deze gegevens zijn de privacyrichtlijnen van CBS gevolgd. Dit betekent onder meer dat gegevens over minder dan 6 leerlingen niet gepresenteerd worden en dat het risico op groepsonthulling geminimaliseerd is. Zo worden percentages lager dan 5% waar nodig gepresenteerd als 5%, en percentages hoger dan 95% gepresenteerd als 95%. De informatie in dit rapport is door deze werkwijze op geen enkele manier te herleiden tot individuele leerlingen of andere scholen. Om deze reden kan het zijn dat in bepaalde hoofdstukken voor uw instelling geen of minder cijfers gepresenteerd worden. ●

1 LEESWIJZER

Dit rapport geeft u inzicht in de onderwijsloopbaan van uw vmbo-leerlingen van de basisberoepsgerichte en kaderberoepsgerichte leerwegen¹, nadat ze geslaagd zijn voor hun eindexamen. Het rapport geeft u een beeld van hoe goed uw oud-leerlingen het doen in het vervolgonderwijs, vergeleken met leerlingen van andere scholen in uw provincie en vergeleken met het landelijke gemiddelde.

De grafieken laten steeds de percentages zien van de oud-leerlingen van uw vmbo basisberoepsgerichte en kaderberoepsgerichte leerweg opleidingen (indien mogelijk) én de landelijke en/of provinciale percentages.² We presenteren ook de cijfers van een referentieopleiding. De referentieopleiding heeft precies dezelfde eigenschappen als uw vmbo bb- en kb-opleidingen: eenzelfde sociaaleconomische en etnische compositie van de leerlingenpopulatie, aangeboden aan een instelling met dezelfde instellingsgrootte, dezelfde grondslag, en gelegen in een gemeente met dezelfde urbanisatiegraad. Door met deze kenmerken rekening te houden maakt de referentieopleiding eerlijke vergelijkingen mogelijk. De cijfers voor de referentieopleiding zijn geschat op basis van een vergelijking van alle scholen en vmbo bb- en kb-opleidingen in Nederland. Hoe de referentieschool wordt berekend vindt u in Bijlage 1; een uitgebreide technische toelichting is te vinden op www.nationaalcohortonderzoek.nl.

In hoofdstuk 2 leest u naar welk niveau vervolgonderwijs uw vmbo-leerlingen gaan. Kiezen zij voor een mbo niveau 3- of niveau 4-opleiding? Of misschien toch een opleiding op niveau 1? Of niveau 2? En hoe liggen die percentages landelijk? Vervolgens laten we in hoofdstuk 3 zien voor welke sectoren uw oud-leerlingen kiezen. Welke opleidingen zijn populair bij uw oud-leerlingen? Gaan uw leerlingen bijvoorbeeld vooral naar technische opleidingen? Of kiezen ze vooral voor vervolgonderwijs in de sector Gezondheidszorg of Economie?

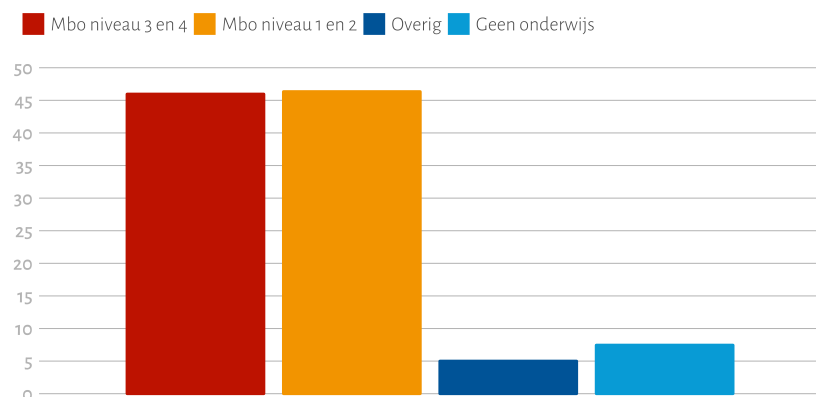
¹In de rest van de rapportage ook afgekort als bb (basisberoepsgerichte leerweg) en kb (kaderberoepsgerichte leerweg).

²Het rapport behandelt de gemengde leerweg en de theoretische leerweg als één geheel maar het kan voorkomen dat instellingen alleen uitstroom hebben van één van beide leerwegen. De cijfers van deze instellingen en de cijfers van de referentieopleiding hebben dan alleen betrekking op deze ene leerweg.

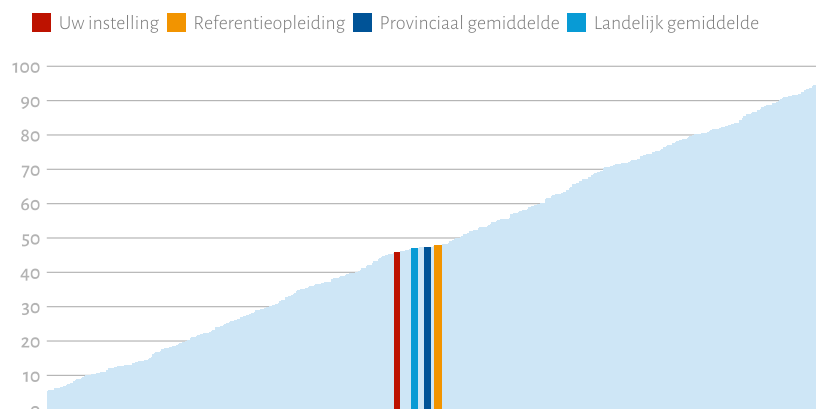
Hoofdstuk 4 gaat over de aansluiting met het vervolgonderwijs. Het onderzoek richt zich daarvoor op de studiewisselaars. Studenten die binnen twee jaar na hun eindexamen van studie wisselen, hebben een minder goede aansluiting gehad op het vervolgonderwijs. We laten u zien hoe hoog het percentage wisselaars precies is, en hoe dit percentage zich verhoudt tot andere scholen. Ook laten we zien wat de meest voorkomende kenmerken zijn van studiewisselaars.

Wat voorspelt of studenten zonder vertraging een diploma halen voor hun vervolgonderwijs? U vindt de cijfers over de belangrijkste voorspellers voor succes en uitval in hoofdstuk 5. In hoofdstuk 6 leest u welke voorspellende waarde eindexamencijfers hebben voor succes in het vervolgonderwijs. Hoeveel voorspellende waarde de eindexamencijfers van uw vmbo bb- en kb-opleidingen hebben, kan iets zeggen over het beoordelingsbeleid op uw instelling.

De laatste drie hoofdstukken geven u inzicht in de samenhang tussen sociale ongelijkheid en onderwijskansen: zijn oud-leerlingen van uw vmbo bb- en kb-opleiding met een lage sociaaleconomische status minder succesvol in het vervolgonderwijs dan leerlingen met een hoge(re) sociaaleconomische status (hoofdstuk 7)? Uit hoofdstuk 8 kunt u opmaken hoe goed uw instelling erin slaagt om sociale ongelijkheid te verkleinen bij de voorbereiding op vervolgonderwijs als het gaat om leerlingen met en zonder een migratieachtergrond. Het laatste hoofdstuk, hoofdstuk 9, gaat nader in op de verschillen in doorstroom naar het vervolgonderwijs tussen meisjes en jongens. ●

Figuur 2.1 Niveau vervolgonderwijs oud-leerlingen twee jaar na verlaten opleiding (in percentages)

Figuur 2.2 Percentage oud-leerlingen dat twee jaar na het eindexamen ingeschreven staat in een mbo niveau 3- of 4-opleiding

2 NAAR WELK OPLEIDINGSNIVEAU GAAN UW LEERLINGEN?

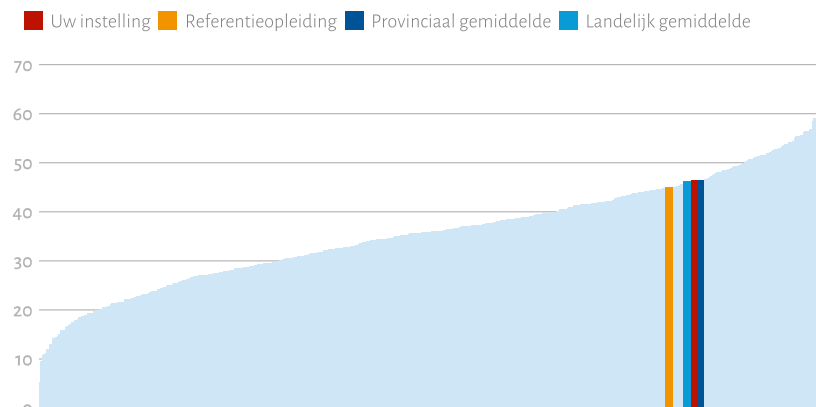
Waar gaan uw leerlingen naartoe nadat ze uw opleiding verlaten hebben? **Figuur 2.1** geeft u een eerste indicatie. De figuur toont de onderwijsbestemming van uw oud-leerlingen in het tweede jaar na het verlaten van uw opleiding. We tellen het eerste jaar niet mee, omdat veel studenten dan een tussenjaar kiezen of om een andere reden snel uitvallen. We presenteren de gemiddelde gegevens van drie cohorten: het gaat om geslaagden uit de examenjaren 2011, 2012 en 2013.³

De figuur laat zien dat veruit het grootste deel van de oud-leerlingen terecht komt in het mbo-vervolgonderwijs: 92,3% van de oud-leerlingen stond twee jaar na uitschrijving uit uw instelling ingeschreven bij een mbo-instelling. 46% van de oud-leerlingen volgt een mbo niveau 3- of 4-opleiding, 46,3% een niveau 1- of 2-opleiding. Van alle oud-leerlingen stond 7,4% twee jaar na het behalen van het vmbo-diploma niet (meer) ingeschreven bij een instelling voor vervolgonderwijs.⁴

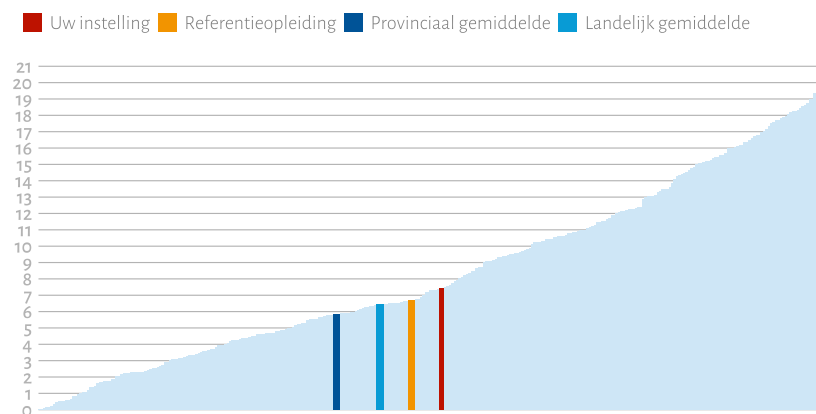
Wat leiden we af uit deze doorstroomcijfers? Dat wordt duidelijker als we ze in een breder perspectief plaatsen door ze te vergelijken met landelijke gemiddelden, met gemiddelden van alle leerlingen afkomstig van scholen uit de provincie Gelderland, en met de score van de referentieopleiding (zie figuren 2.2 tot en met 2.4). Daarnaast ziet u lichtblauwe gebieden in de figuren, deze zijn opgebouwd uit de individuele scores van alle andere instellingen.

³Door het nemen van gemiddelden van drie jaren beperken we de kans dat de gepresenteerde percentages te veel worden vertekend door toevallige veranderingen in doorstroompercentages.

⁴Hieronder vallen ook studenten die in het buitenland studeren of aan een private instelling studeren.

Figuur 2.3 Percentage oud-leerlingen dat twee jaar na het eindexamen ingeschreven staat in een mbo niveau 1- of 2-opleiding

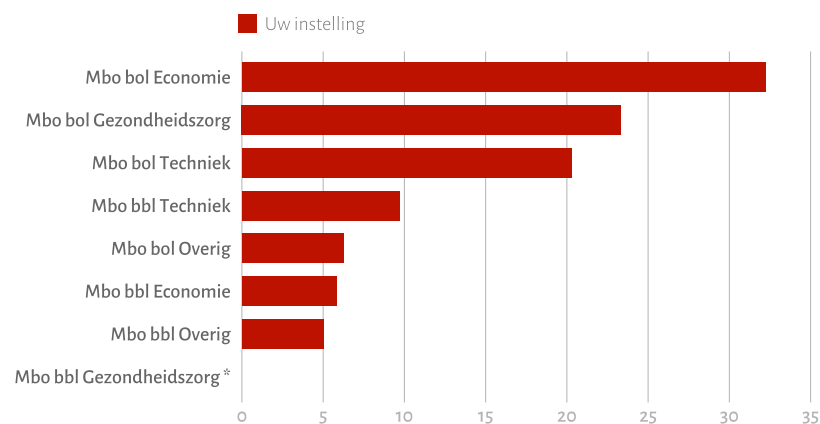

Figuur 2.4 Percentage oud-leerlingen dat twee jaar na het eindexamen niet (meer) in het onderwijs zit

Figuur 2.2 laat zien dat uw oud-leerlingen ongeveer even vaak naar het mbo niveau 3- en 4-vervolgonderwijs gaan (46%) als het landelijk gemiddelde (47%). Van alle geslaagden uit de vmbo bb- en kb-leerwegen, afkomstig uit de provincie Gelderland stroomt zo'n 47,3% door naar het niveau 3- en 4-onderwijs; uw instelling ligt daarmee ongeveer gelijk aan het provinciaal gemiddelde. Een vergelijking met de doorstroomcijfers van de referentieopleiding laat zien dat van uw vmbo bb- en kb-leerwegen ongeveer even veel leerlingen doorstromen naar een mbo niveau 3- of 4-opleiding als op basis van de leerlingenpopulatie en geobserveerde kenmerken verwacht zou worden. Dat wil dus zeggen dat er van uw instelling gezien de specifieke kenmerken ongeveer even veel leerlingen doorstromen naar de twee hogere niveaus in het mbo.

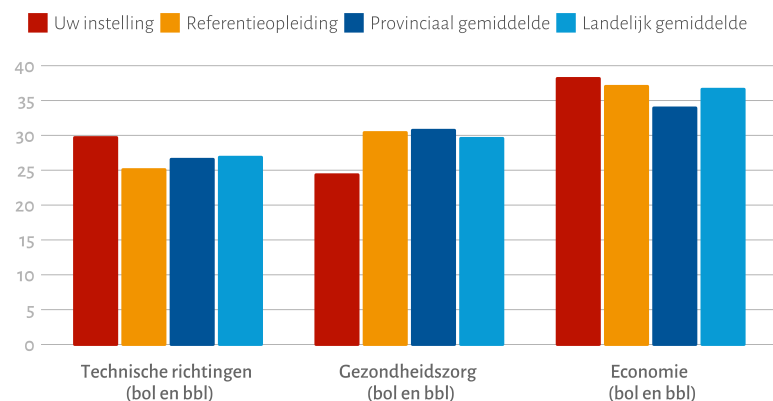
Figuur 2.3 laat het percentage oud-leerlingen zien dat van uw instelling doorstroomt naar het mbo niveau 1- en 2-vervolgonderwijs. Uit de figuur blijkt dat het percentage doorstromers naar het mbo niveau 1- en 2-onderwijs (46,3%) ongeveer even hoog is als het landelijk gemiddelde en ongeveer even hoog als het provinciaal gemiddelde. Uw instelling heeft in vergelijking met de referentieopleiding een gemiddeld aantal doorstromers naar het niveau 1- en 2-onderwijs van het mbo. De doorstroom van de vmbo bb- en kb-leerwegen naar het mbo niveau 1- en 2-onderwijs ligt in uw provincie ongeveer gelijk aan het landelijk gemiddelde.

Figuur 2.4 laat ten slotte het aantal oud-leerlingen zien dat twee jaar nadat ze uw instelling verlaten hebben, niet (meer) staat ingeschreven bij een onderwijsinstelling. Dit geldt voor 7,4% van alle leerlingen uit de drie examencohorten. Dat is ook ongeveer hetzelfde als het landelijk gemiddelde en ook ongeveer hetzelfde als het provinciale gemiddelde. Leerlingen van uw vmbo bb- en kb-opleidingen hebben ook een ongeveer even grote kans twee jaar na het verlaten van uw vmbo-opleiding geen vervolgonderwijs meer te volgen als leerlingen van de referentieopleiding. Dat duidt erop dat oud-leerlingen van uw instelling ongeveer even vaak voortijdig uit het vervolgonderwijs stromen als op basis van de kenmerken van uw instelling en opleiding verwacht kan worden. ●

Figuur 3.1 Verdeling studerende oud-leerlingen van uw instelling naar sector van het middelbaar beroepsonderwijs twee jaar na verlaten opleiding (in percentages)

* Vanwege te kleine aantallen ($n \leq 5$) worden geen cijfers gepresenteerd.

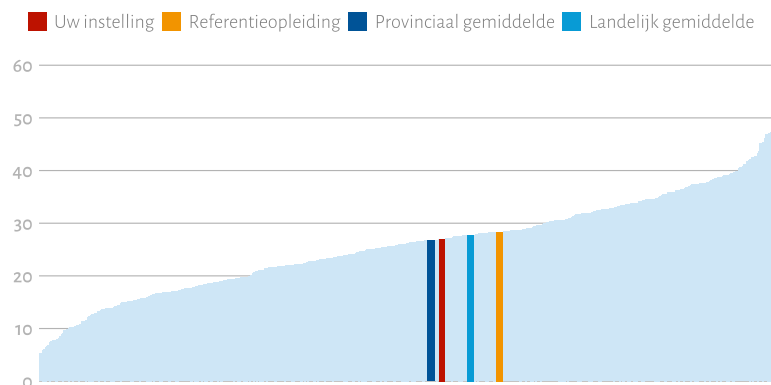
Figuur 3.2 Vergelijking van het percentage studerende oud-leerlingen van uw instelling in de mbo-onderwijssectoren Techniek, Gezondheidszorg en Economie, twee jaar na vmbo-examen

* Vanwege te kleine aantallen ($n \leq 5$) worden geen cijfers gepresenteerd.

3 NAAR WELKE SECTOREN GAAN UW LEERLINGEN?

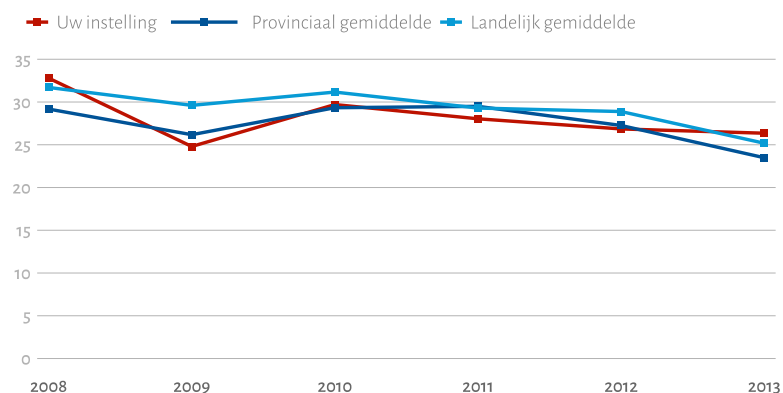
Voor welke opleidingsrichtingen kiezen oud-leerlingen van uw instelling? **Figuur 3.1** geeft weer hoe studerende oud-leerlingen van uw instelling twee jaar na hun vmbo-examen zijn verdeeld over de verschillende richtingen in het middelbaar beroepsonderwijs.

Wat valt er op als we de opleidingskeuze van uw oud-leerlingen vergelijken met die van oud-leerlingen van andere vmbo bb- en kb-opleidingen? We kijken dan specifiek naar de mbo-onderwijssectoren Techniek, Gezondheidszorg en Economie. **Figuur 3.2** laat zien dat uw instelling 29,7% van haar leerlingen levert aan opleidingen in de technische richtingen. Uw leerlingen kiezen ongeveer even vaak voor technische richtingen als op basis van uw scholierenpopulatie en instellingskenmerken verwacht zou mogen worden. Dat is af te leiden uit de vergelijking met de referentieopleiding. Voor de opleidingen in de sector mbo Gezondheidszorg geldt: uw instelling levert ongeveer even vaak leerlingen aan als landelijk gemiddeld en ongeveer even vaak als op basis van de kenmerken van uw instelling en leerwegen te verwachten zou zijn. Ten slotte kiezen uw oud-leerlingen ongeveer even vaak voor economische mbo-opleidingen, vergeleken met het landelijk gemiddelde. In vergelijking met het provinciaal gemiddelde kiezen uw oud-leerlingen ook ongeveer even vaak voor economische opleidingen. Het percentage oud-leerlingen dat kiest voor een economische opleiding ligt ook ongeveer hetzelfde als op basis van de kenmerken van uw instelling en leerwegen te verwachten is. ●

Figuur 4.1 Vergelijking van het percentage oud-leerlingen dat gestart is met een opleiding in het middelbaar beroepsonderwijs en binnen twee jaar van studie gewisseld is^a

^aHet lichtblauwe gebied is opgebouwd uit de individuele scores van alle andere instellingen.

Figuur 4.2 Vergelijking van trends in het percentage oud-leerlingen dat gestart is met een opleiding in het middelbaar beroepsonderwijs en binnen twee jaar van studie gewisseld is^a

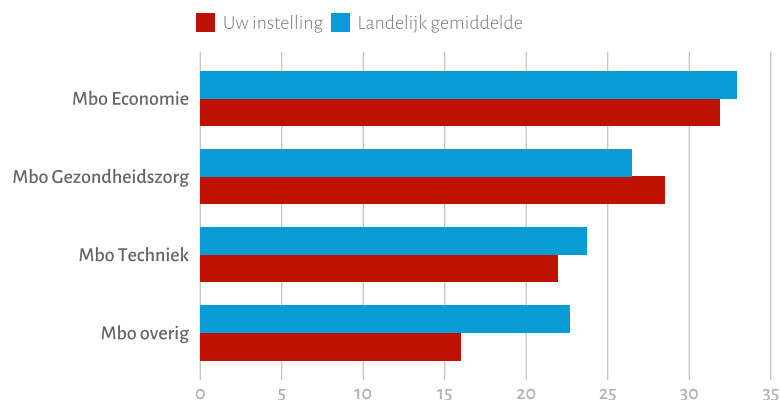
^aAlleen de beschikbare jaren met meer dan 5 leerlingen worden voor uw instelling gepresenteerd.

4 HOE VERLOOPT DE AANSLUITING MET HET VERVOLGONDERWIJS?

Hoe goed slaagt uw instelling erin leerlingen te begeleiden naar een voor hen juiste plaats in het vervolgonderwijs? Een belangrijke aanwijzing daarvoor is hoeveel oud-leerlingen van studie wisselen. Nu komt een studiewissel vrij vaak voor en daarbij spelen veel factoren een rol. Als school heb je daar maar beperkt invloed op. Daarom is vooral van belang om te kijken of die uitval hoger of juist lager ligt dan het landelijk gemiddelde of bij de referentieopleiding. In **figuur 4.1** vindt u het percentage oud-leerlingen dat na het verlaten van uw instelling gestart is met een opleiding in het middelbaar beroepsonderwijs en binnen twee jaar van studie gewisseld is. In vergelijking met het landelijk gemiddelde van 27,8%, wisselen oud-leerlingen van uw vmbo bb- en kb-opleidingen ongeveer even vaak van studie: 27% van uw leerlingen verandert binnen twee jaar na het vmbo-examen van studie. Dat percentage is ook ongeveer gelijk aan het gemiddelde van bb- en kb-opleidingen in de rest van de provincie.

De vergelijking met de referentieopleiding laat zien dat het genoemde percentage wisselaars waarschijnlijk in sterke mate wordt verklaard door de samenstelling van uw leerlingenpopulatie en de kenmerken van uw instelling. Oud-leerlingen van uw instelling wisselen ongeveer even vaak van studie als leerlingen van de referentieopleiding.

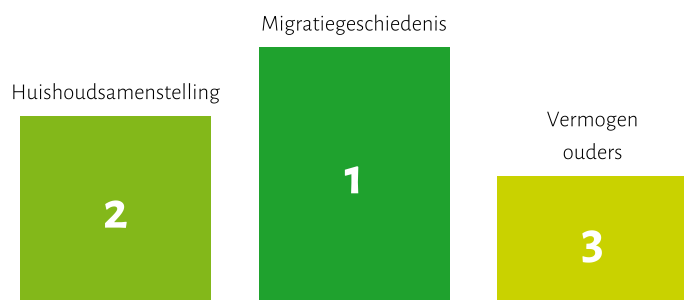
Om het percentage wisselaars in het juiste perspectief te plaatsen, laten we u de cijfers van zes achtereenvolgende jaren zien. Zo krijgt u een beeld van ontwikkelingen op de langere termijn. **Figuur 4.2** presenteert daartoe een vergelijking van trends in het percentage wisselaars. Tussen 2008 en 2013 is het landelijk percentage studiewisselaars afgenomen, namelijk van 31,7% in 2008 tot 25,2% in 2013. Het aantal studenten in het vervolgonderwijs dat van vmbo-instellingen uit de provincie Gelderland komt en dat binnen twee jaar van studie is gewisseld, is tussen 2008 en 2013 afgenomen. Aan het einde van deze periode ligt het percentage oud-leerlingen van uw bb- en kb-leerwegen dat binnen twee jaar van studie is gewisseld ongeveer gelijk aan het landelijk gemiddelde.

Figuur 4.3 Vergelijking percentages studiewisselaars naar sector

* Vanwege te kleine aantallen ($n \leq 5$) worden geen cijfers gepresenteerd.

** Voor deze sector zijn geen gegevens voor uw instelling beschikbaar.

Figuur 4.4 Risicofactoren: top drie belangrijkste voorspellers voor studiewissel

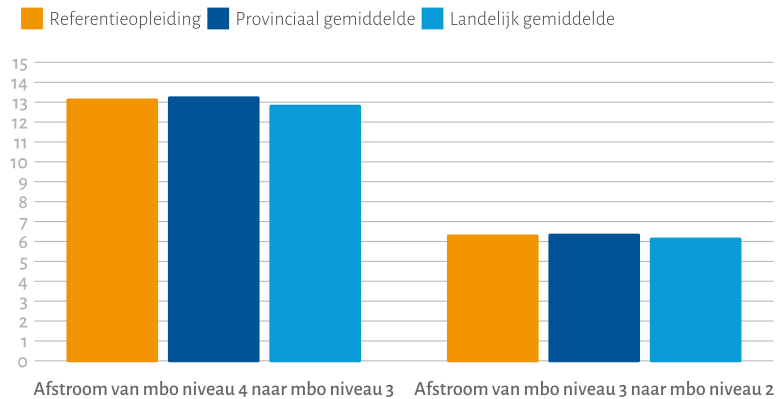
Figuur 4.3 toont het percentage studiewisselaars van oud-leerlingen uit vmbo bb- en kb-opleidingen en het landelijk gemiddelde, naar sector in het middelbaar beroepsonderwijs. Deze cijfers geven een indicatie van de kwaliteit van het gegeven studieadvies. Wanneer de studiewissel in een bepaalde sector sterk boven het landelijk gemiddelde ligt, worden wellicht te veel leerlingen naar een opleiding in die sector geadviseerd die daar eigenlijk niet thuishoren.

Uit de figuur blijkt dat landelijk gezien het percentage dat twee jaar na afstuderen van studie gewisseld is, het grootst is onder de oud-leerlingen die een vervolgstudie in de sector mbo Economie zijn gaan doen. Bij deze sector ligt het percentage van uw instelling ongeveer gelijk aan het landelijk gemiddelde.

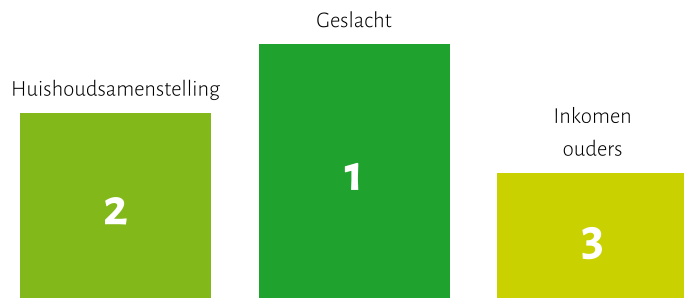
Figuur 4.4 geeft weer welke van de in het onderzoek opgenomen kenmerken het meest bepalend zijn voor de studiewissel van oud-leerlingen van de vmbo bb- en kb-opleidingen. Daarvoor is gekeken naar de kenmerken van deze leerlingen en de gezinnen waar zij uit komen.⁵ Hieruit kunt u afleiden welke (groepen) leerlingen op uw instelling mogelijk extra begeleiding kunnen gebruiken bij het kiezen van een studie.

Welk kenmerk voorspelt het beste of studerende oud-leerlingen van uw instelling binnen twee jaar na het behalen van hun vmbo-diploma van studie wisselen? Uit de analyses blijkt dat vooral de migratiegeschiedenis van belang is: in vergelijking met kinderen zonder migratieachtergrond hebben zowel westerse als niet-westerse migranten een verhoogde kans om binnen twee jaar van studie te wisselen. Ook de huishoudsamenstelling is van belang: kinderen die in een huishouden wonen met twee volwassenen waarvan minstens één juridische ouder wisselen minder vaak van opleiding. Een derde belangrijk kenmerk is het vermogen: kinderen uit huishoudens met een laag vermogen wisselen vaker. Overigens moet het belang van deze kenmerken niet worden overschat. Onze analyses laten zien dat alle kenmerken samen maar een beperkt deel van de totale kans op studiewissel verklaren.

⁵Technische uitleg over hoe deze cijfers tot stand komen en welke kenmerken allemaal in de analyse zijn meegenomen, vindt u in Bijlage 2.

Figuur 4.5 Percentage van alle oud-leerlingen dat binnen twee jaar na aanvang studie afstroomt

Figuur 4.6 Risicofactoren: top drie belangrijkste voorspellers voor afstroom^a

^aZie voor technische uitleg over de wijze waarop we tot deze cijfers zijn gekomen Bijlage 2.

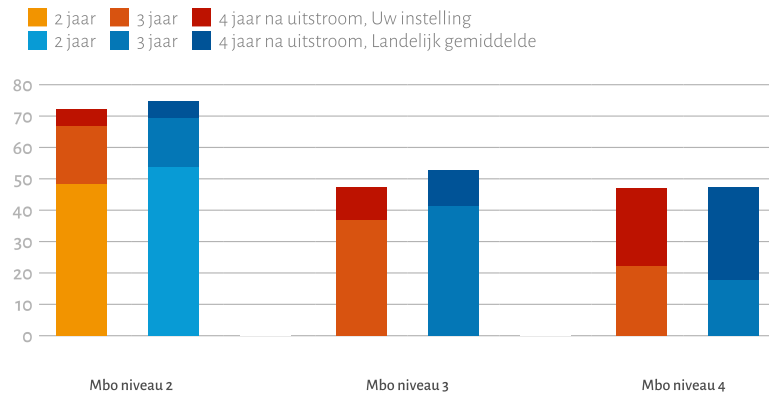
Soms veranderen studenten van studie omdat ze het niveau van hun gekozen vervolgopleiding niet aankunnen. Ze kunnen dan een opleiding op een lager niveau gaan volgen (afstroom). **Figuur 4.5** laat de landelijke afstroompercentages van oud-leerlingen van de vmbo bb- en kb-leerwegen zien, naast de provinciale gemiddelden en de cijfers van de referentieopleiding. Uit de figuur blijkt dat op landelijk niveau 12,8% binnen twee jaar afstroomt van een mbo niveau 4-opleiding naar een mbo niveau 3-opleiding. In de provincie Gelderland ligt dit percentage op 13,2%.

Als we kijken naar de afstroom van studenten van mbo niveau 3- naar mbo niveau 2-opleidingen dan zien we dat landelijk 6,1% van de oud-leerlingen een stapje terug moet doen. Ten opzichte van de andere scholen in het land stromen in de provincie Gelderland de mbo niveau 3-studenten afkomstig van de vmbo bb- en kb-leerwegen ongeveer even vaak terug naar een niveau lager.

In **figuur 4.6** worden de belangrijkste voorspellers voor het afstromen gepresenteerd. Daarbij gaat het om leerlingen die binnen het mbo afstromen naar een lager niveau.⁶

Geslacht is de (relatief) belangrijkste voorspeller: jongens stromen vaker af dan meisjes. De huishoudsamenstelling is ook van belang: oud-leerlingen die wonen in een eenpersoonshuishouden hebben een grotere kans om af te stromen. Ook het huishoudinkomen doet ertoe: kinderen uit gezinnen met lage inkomens stromen vaker af. Ook hier moet worden opgemerkt dat het belang van deze kenmerken niet moet worden overdreven. Alle door ons gemeten achtergrondkenmerken samen leveren maar een beperkte bijdrage aan de totale verklaring van de afstroomkansen.

⁶Zie voor technische uitleg over de wijze waarop we tot deze cijfers zijn gekomen Bijlage 2.

Figuur 5.1 Succesansen: percentage oud-leerlingen dat gediplomeerd uitstroomt uit een opleiding op mbo niveau 2, mbo niveau 3 of mbo niveau 4. Cumulatieve percentages twee, drie en vier jaar na verlaten opleiding

Figuur 5.2 Succesfactoren: top drie belangrijkste voorspellers onvertraagd diploma halen in mbo

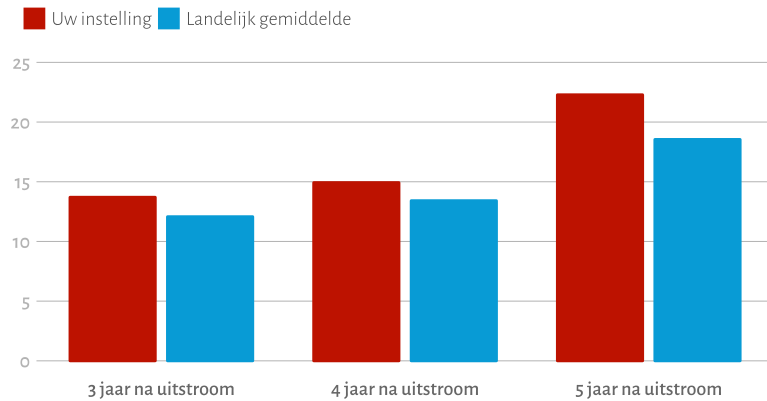
5 SUCCES IN HET VERVOLGONDERWIJS: PRESTATIES EN UITVAL

Hoe goed presteren uw oud-leerlingen in het vervolgonderwijs? En hoe goed doen ze het in vergelijking met leerlingen van andere scholen? In **figuur 5.1** staan welke percentages leerlingen met een diploma de verschillende niveaus in het mbo-vervolgonderwijs afronden (uitstroom) op drie mogelijke afstudeermomenten: twee jaar nadat ze uw bb- of kb-opleiding hebben verlaten (alleen voor mbo niveau 2), drie jaar nadat ze de opleiding hebben verlaten, en vier jaar nadat ze de opleiding hebben verlaten. De percentages zijn cumulatief. Ter vergelijking wordt ook het landelijk gemiddelde gepresenteerd.

Van de oud-leerlingen van uw instelling die een mbo niveau 2-opleiding zijn gaan volgen, haalt 48,5% na twee jaar een niveau 2-diploma. Landelijk ligt dit percentage op 53,7%. Na drie jaar heeft 66,9% van deze oud-leerlingen het diploma gehaald. Na vier jaar is dit 72,3%. Hiermee ligt de kans dat uw oud-leerlingen na vier jaar een niveau 2-diploma hebben ongeveer even hoog als het landelijk gemiddelde.

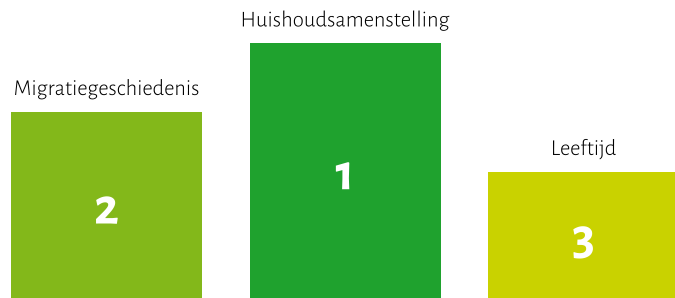
Na drie jaar studeren heeft 37% een diploma op mbo niveau 3, na vier jaar 47,3%. Ter vergelijking geven we ook de landelijke cijfers. Op landelijk niveau heeft 41,3% het diploma na drie jaar en 52,7% na vier jaar behaald.

Van uw oud-leerlingen die aan een mbo-opleiding op het hoogste niveau zijn begonnen heeft 22,4% het niveau 4-diploma binnen drie jaar. Landelijk ligt dat percentage ongeveer even hoog, namelijk op 17,8%. Na vier jaar heeft 47% van uw oud-leerlingen het diploma. Daarmee ligt dit percentage na vier jaar voor uw instelling ongeveer even hoog als landelijk gebruikelijk is.

Figuur 5.3 Percentage oud-leerlingen dat niet in het onderwijs zit en ook geen diploma heeft gehaald, drie, vier en vijf jaar na verlaten opleiding^a

^aDe percentages drie en vier jaar na afstuderen hebben betrekking op drie uitstroomcohorten, de percentages na vijf jaar op twee uitstroomcohorten.

Figuur 5.4 Risicofactoren: top drie belangrijkste voorspellers voor ongediplomeerde uitval

Figuur 5.2 presenteert de belangrijkste indicatoren voor succes in het mbo-vervolgonderwijs. De figuur laat zien wat de belangrijkste voorspellers zijn voor de kans dat een student zonder studievertraging een mbo niveau 3- of 4-diploma haalt.⁷ Oud-leerlingen die in een huishouden wonen met twee volwassenen waarvan minstens één juridische ouder hebben een grotere kans om binnen vier jaar een mbo niveau 3- of 4-diploma te halen. Geslacht is ook een relatief belangrijke voorspeller. Meisjes halen vaker binnen vier jaar een mbo niveau 3- of 4-diploma dan jongens. Het huishoudvermogen is ook van belang: leerlingen uit huishoudens met lage vermogens, hebben een lagere kans binnen vier jaar een mbo niveau 3- of 4-diploma te halen. Ook hier geldt overigens dat er naast de kenmerken die we meenemen in de analyse nog andere factoren van belang zijn.

Niet iedereen die slaagt voor het vmbo haalt daarna nog een diploma in het vervolgonderwijs. **Figuur 5.3** laat zien welk percentage oud-leerlingen uit de vmbo bb- en kb-opleidingen geen diploma heeft gehaald en niet aan een onderwijsinstelling staat ingeschreven, op drie peilmomenten: drie, vier en vijf jaar nadat ze aan uw instelling zijn uitgestroomd. Het gaat om mensen die aan een (of meerdere) opleiding(-en) zijn begonnen, maar deze niet hebben afgemaakt, maar ook om mensen die nooit een vervolgonderwijs zijn gestart. De cijfers zijn gebaseerd op de uitstroomcohorten 2008, 2009 en 2010.

Van uw oud-leerlingen staat 13,7% na drie jaar niet meer ingeschreven en heeft ook geen diploma in het vervolgonderwijs behaald. Van alle gediplomeerden in Nederland van de vmbo bb- en kb-opleidingen uit de genoemde cohorten heeft 12,1% na drie jaar geen diploma in het vervolgonderwijs behaald.

Van de oud-leerlingen van uw instelling heeft 14,9% na vier jaar geen diploma meer behaald. Landelijk gezien gaat het na vier jaar om respectievelijk 13,4% van alle uitstromers uit de bb- en kb-opleidingen.

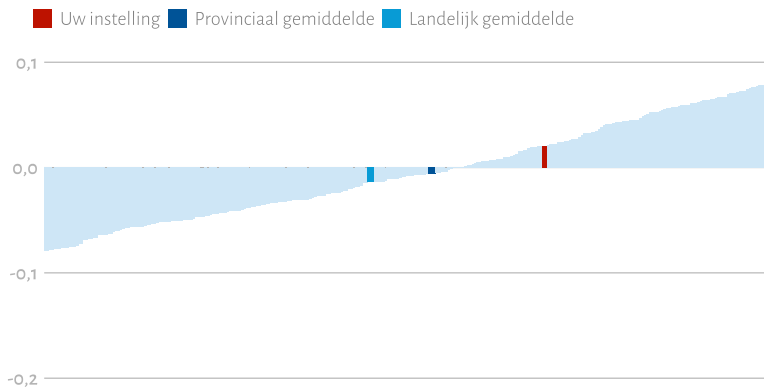
⁷Uitleg over de gebruikte onderzoeksmethode (regressievergelijkingen) vindt u in Bijlage 2. Hoewel de genoemde voorspellers van alle door ons onderzochte kenmerken het sterkst samenhangen met de kans onvertraagd een diploma te halen, is de mate waarin ze verschillen in onvertraagde diplomakansen verklaren, beperkt.

Na vijf jaar heeft van uw oud-leerlingen in totaal 22,3% geen diploma in het vervolgonderwijs behaald en staat ook niet meer ingeschreven in het onderwijs. Landelijk gezien heeft in totaal 18,5% van alle bb- en kb-gediplomeerden na vijf jaar geen diploma in het vervolgonderwijs behaald en staat ook niet meer ingeschreven bij een opleiding.

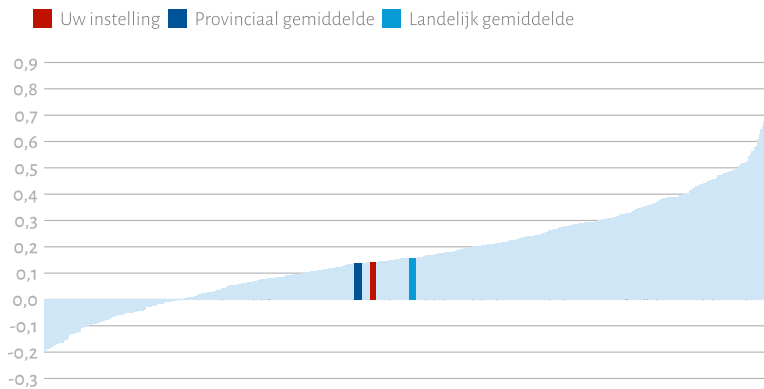
Figuur 5.4 laat zien dat de huishoudsamenstelling van alle kenmerken die we beschouwen de belangrijkste voorspeller is voor ongediplomeerde uitstroom. Oud-leerlingen die in een huishouden wonen met twee volwassenen waarvan minstens één juridische ouder hebben een kleinere kans ongediplomeerd uit te vallen. Ook de migratiegeschiedenis is relatief belangrijk: oud-leerlingen met een niet-westerse migratieachtergrond hebben een hogere kans het vervolgonderwijs ongediplomeerd te verlaten. Ten slotte is leeftijd van belang: oud-leerlingen die ouder zijn als ze hun vmbo-diploma halen stromen ook vaker ongediplomeerd uit.⁸

⁸Uitleg over de onderzoeksmethode vindt u in Bijlage 2.

Figuur 6.1 Voorspellingskracht centraal eindexamencijfer voor diplomabezit binnen vier jaar na uitstroom. Correlaties voor de samengevoegde uitstroomcohorten 2008, 2009 en 2010

Figuur 6.2 Voorspellingskracht schoolexamencijfer voor diplomabezit binnen vier jaar na uitstroom. Correlaties voor de samengevoegde uitstroomcohorten 2008, 2009 en 2010

6 VOORSPELLINGSKRACHT VAN EXAMENCIJFERS

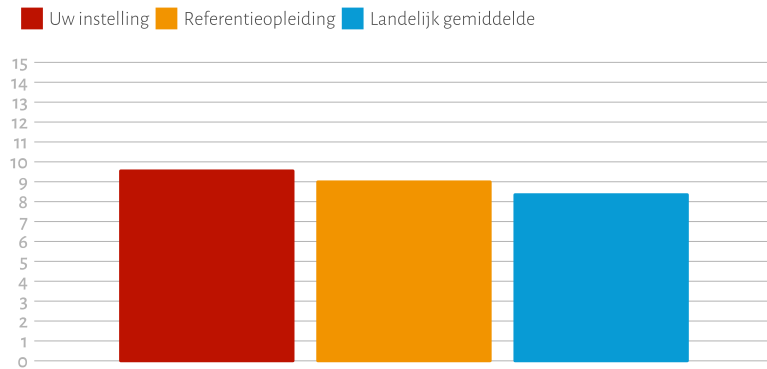
Hoe voorspellend zijn de examencijfers van uw vmbo bb- en kb-leerlingen voor later succes? En hoe verhoudt die voorspellende waarde zich tot het landelijk gemiddelde? Deze vraag is interessant, omdat de voorspellende waarde van de examencijfers wellicht iets zegt over de kwaliteit van het gehanteerde beoordelingsbeleid. De aanname is: hoe meer voorspellende waarde de examencijfers van uw (oud-)leerlingen hebben voor later succes, hoe beter de kwaliteit van uw beoordelingsbeleid. Maar de vraag is of die examencijfers überhaupt veel voorspellende waarde hebben. In figuur 6.1 presenteren we de samenhang tussen het gemiddelde cijfer dat uw leerlingen haalden voor het centraal examen en hun kans om vier jaar na hun eindexamen een niveau 3- of 4-diploma uit het middelbaar beroepsonderwijs te hebben behaald. Figuur 6.2 laat dat verband zien voor het gemiddelde cijfer van uw leerlingen op de schoolexamens. In beide figuren ziet u in het lichtblauwe gebied alle individuele scores van instellingen op een rij geordend naar voorspellingskracht.

We hebben de uitstroomcohorten uit 2008, 2009 en 2010 samengenomen om de invloed van toevallige schommelingen te beperken. We vergelijken de examencijfers en het succes van uw leerlingen telkens met het landelijk gemiddelde en het provinciaal gemiddelde. De gepresenteerde maten zijn correlatiematen en kunnen variëren van -1 tot +1. Een hogere positieve of negatieve score op de gepresenteerde maten betekent een sterkere positieve of negatieve samenhang en dus een sterkere voorspellende waarde. Uit de figuren blijkt dat over het algemeen de voorspellende waarde van examencijfers van vmbo bb- en kb-gediplomeerden voor succes in het vervolgonderwijs gering is. Dat geldt landelijk, maar ook voor de meeste afzonderlijke scholen. En bovendien blijkt dat het schoolexamencijfer een even goede, of eigenlijk even slechte voorspeller is van het onvertraagd halen van een diploma als het centraal examencijfer.

Figuur 6.1 laat zien dat voor uw instelling het centraal examen niet samenhangt met de succeskans in het mbo. De voorspellende waarde bij uw bb- en kb-opleidingen is

ongeveer even sterk als het landelijk gemiddelde, en ongeveer even sterk als het provinciaal gemiddelde.

Uit **figuur 6.2** blijkt dat voor uw instelling het schoolexamen niet heel sterk samenhangt met de kans op succes in het mbo-vervolgonderwijs. De voorspellende waarde van het schoolexamencijfer is sterker dan het landelijk gemiddelde, maar ongeveer even sterk als het provinciaal gemiddelde. ●

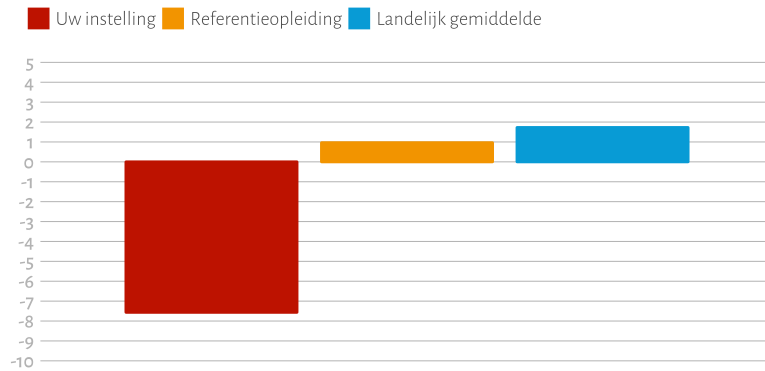

Figuur 7.1 Verschil in doorstroompercentages naar mbo niveau 3 of 4 tussen hoge ses en lage ses vmbo bb- en kb-gediplomeerden, voor de samengevoegde uitstroomcohorten 2011, 2012 en 2013. Landelijk ligt deze doorstroom voor hoge ses vmbo bb- en kb-gediplomeerden op 52,6%.

7 SOCIALE ONGELIJKHEID: LAGE EN HOGE SOCIAALECONOMISCHE STATUS

Hoe goed slaagt uw instelling erin om sociale ongelijkheid te verkleinen bij de voorbereiding op vervolgonderwijs als we kijken naar de sociaaleconomische status van leerlingen? Daarover gaan de cijfers in de volgende figuur. De figuur laat het verschil in doorstroom naar niveau 3 of niveau 4 van het mbo zien voor verschillende sociale groepen uit het vmbo bb en kb.

Figuur 7.1 toont de verschillen in doorstroom naar niveau 3 of niveau 4 van het mbo tussen leerlingen met ouders met een hoge sociaaleconomische status (hoge ses) en leerlingen met ouders met een lage sociaaleconomische status (lage ses). Als we de leerlingen van uw vmbo-opleiding vergelijken met het landelijk gemiddelde en de referentieopleiding, dan kunnen we de volgende uitspraken doen. Landelijk stroomt van de leerlingen met ouders met een hoge sociaaleconomische status 52,6% door naar niveau 3 of niveau 4 van het mbo en met een lage sociaaleconomische status 44,2%. Het landelijke verschil in doorstroompercentages tussen leerlingen met een hoge sociaaleconomische status en een lage sociaaleconomische status is 8,4%-punten. Voor uw instelling bedraagt dit verschil 9,5%-punten. Dit betekent voor uw instelling dat leerlingen met ouders met een hoge sociaaleconomische status vaker dan leerlingen met ouders met een lage sociaaleconomische status doorstromen naar niveau 3 of niveau 4 van het mbo. Het verschil in doorstroomkansen van kinderen met een hoge en een lage sociaaleconomische achtergrond is zoals op basis van uw leerlingenpopulatie en instellingskenmerken te verwachten zou zijn, zo blijkt als we kijken naar het verschil voor leerlingen uit de referentieopleiding. ●

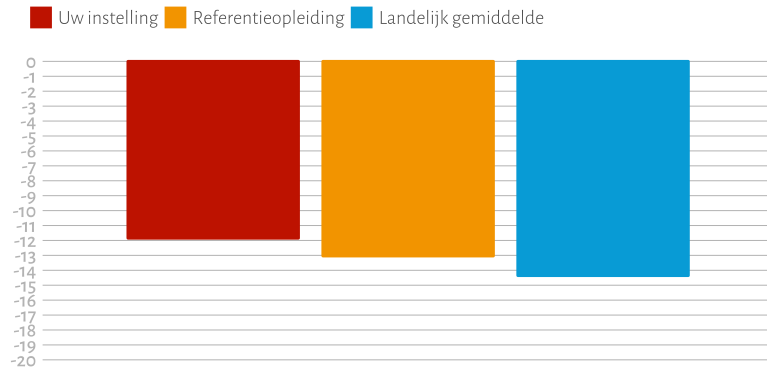

Figuur 8.1 Verschil in doorstroompercentages naar mbo niveau 3 of niveau 4 tussen vmbo bb- en kb-gediplomeerden met een migratieachtergrond en zonder een migratieachtergrond, voor de samengevoegde uitstroomcohorten 2011, 2012 en 2013. Landelijk ligt deze doorstroom voor vmbo bb- en kb-gediplomeerden met een migratieachtergrond op 48,5%.

8 SOCIALE ONGELIJKHEID: LEERLINGEN MET EN ZONDER EEN MIGRATIEACHTERGROND

Hoe goed slaagt uw instelling erin om sociale ongelijkheid te verkleinen bij de voorbereiding op vervolgonderwijs als we kijken naar de migratieachtergrond van leerlingen? Daarover gaan de cijfers in **figuur 8.1**. De figuur laat het verschil in doorstroompercentages naar niveau 3 of niveau 4 van het mbo zien tussen vmbo bb- en kb-gediplomeerde leerlingen met een migratieachtergrond en leerlingen zonder een migratieachtergrond.

Oud-leerlingen met een migratieachtergrond stromen landelijk vaker door naar niveau 3 of niveau 4 van het mbo dan leerlingen zonder een migratieachtergrond. Van de leerlingen met een migratieachtergrond stroomt landelijk 48,5% door naar niveau 3 of niveau 4 van het mbo en van de leerlingen zonder een migratieachtergrond 46,7%. Voor uw instelling ligt het verschil tussen leerlingen met en zonder een migratieachtergrond op -7,6%-punten en dit betekent dat leerlingen met een migratieachtergrond minder vaak dan leerlingen zonder een migratieachtergrond doorstromen naar niveau 3 of niveau 4 van het mbo. Het verschil in doorstroomkansen van leerlingen met een migratieachtergrond en leerlingen zonder een migratieachtergrond is anders dan op basis van uw leerlingenpopulatie en instellingskenmerken te verwachten zou zijn, zo blijkt als we kijken naar het verschil voor leerlingen uit de referentieopleiding. ●

Figuur 9.1 Verschil in doorstroompercentages naar mbo niveau 3 of niveau 4 tussen vmbo bb- en kb-gediplomeerde jongens en meisjes, voor de samengevoegde uitstroomcohorten 2011, 2012 en 2013. Landelijk ligt deze doorstroom voor vmbo bb- en kb- gediplomeerde jongens op 40,4%.

9 SOCIALE ONGELIJKHEID: MEISJES EN JONGENS

Hoe goed slaagt uw instelling erin om sociale ongelijkheid te verkleinen bij de voorbereiding op vervolgonderwijs als we kijken naar de verschillen tussen meisjes en jongens? Daarover gaan de cijfers in **figuur 9.1**. De figuur laat het verschil in doorstroompercentages naar niveau 3 of niveau 4 van het mbo zien tussen vmbo bb- en kb-gediplomeerde jongens en meisjes.

Landelijk gezien stromen jongens minder vaak door naar niveau 3 of niveau 4 van het mbo dan meisjes. Het landelijke percentage betreft voor jongens 40,4% en voor meisjes 54,8%. Voor uw instelling ligt het verschil tussen jongens en meisjes op -11,9%-punten en dit betekent dat jongens minder vaak dan meisjes doorstromen naar niveau 3 of niveau 4 van het mbo. Het verschil in doorstroomkansen tussen jongens en meisjes is zoals op basis van uw leerlingenpopulatie en instellingskenmerken te verwachten is. ●

BIJLAGE 1 BEREKENING GEGEVENS REFERENTIEOPLEIDING

De referentieopleiding is een opleiding die een aantal belangrijke kenmerken deelt met de opleiding op uw school. De scores van de referentieopleiding op uitkomstmaten (zoals de onvertraagde diplomakans) zijn berekend door de gegevens van alle Nederlandse scholen (brin-vestiging) die een vmbo-bb-kb-opleiding aanbieden te vergelijken, waarbij we rekening houden met de volgende opleidingskenmerken:

- De gemiddelde leeftijd van gediplomeerden
- De verdeling jongens-meisjes
- Het percentage niet-westerse allochtonen onder gediplomeerden
- Het percentage gediplomeerden uit eenpersoons huishoudens
- De gemiddelde gezinsgrootte van gediplomeerden uit de opleiding
- Het percentage gediplomeerden uit huishoudens met een laag inkomen (laagste 10 %)
- Het percentage gediplomeerden uit huishoudens met een hoog inkomen (hoogste 10 %)
- Het percentage gediplomeerden uit huishoudens met een laag eigen vermogen (laagste 10 %)

We houden ook rekening met de volgende schoolkenmerken:

- Totaal aantal leerlingen
- Grondslag: openbaar, algemeen bijzonder, confessioneel bijzonder, gemengd
- Stedelijkheid van de vestigingsplaats

Door middel van een regressievergelijking van opleidingen wordt de meest voor de hand liggende score van een opleiding met de kenmerken van uw opleiding

berekend. De referentieopleiding is op al deze kenmerken dus identiek aan uw opleiding.

Een uitgebreide technische uitleg over de gebruikte methodiek (regressievergelijkingen) om de referentieopleiding te berekenen vindt u op onze website www.nationaalcohortonderzoek.nl. ●

BIJLAGE 2 UITLEG OVER DE REGRESSIEMODELLEN

De belangrijkste voorspellers worden berekend door voor alle vmbo-bb-kb-gediplomeerden uit de relevante uitstroomcohorten te berekenen in welke mate de volgende leerlingenkenmerken samenhangen met bepaalde uitkomsten van leerlingen (bijvoorbeeld studiewissel):

- Leeftijd
- Geslacht
- Migratieachtergrond: we onderscheiden kinderen zonder migratieachtergrond, eerste- en tweede-generatie-migranten uit westerse herkomstlanden, en eerste- en tweede-generatie-migranten uit niet-westerse herkomstlanden
- Huishoudsamenstelling: we onderscheiden huishoudens waar twee volwassenen aanwezig zijn (twee juridische ouders, of een juridische ouder met een partner), huishoudens waar één juridische ouder woont, en huishoudens zonder juridische ouders
- Aantal broers en zussen
- Laag huishoudinkomen: kinderen die wonen in een gezin dat behoort tot de 10 % huishoudens met de laagste inkomens
- Hoog huishoudinkomen: kinderen die wonen in een gezin dat behoort tot de 10 % huishoudens met de hoogste inkomens,
- Laag eigen vermogen: kinderen die wonen in een gezin dat behoort tot de 10 % huishoudens met de laagste vermogens

We houden ook rekening met het belang van schoolgrootte, grondslag (openbaar, algemeen bijzonder, confessioneel, gemengd) en stedelijkheidsgraad van de vestigingsplaats. Door middel van een logistische regressievergelijking wordt vastgesteld in welke mate deze leerling- en schoolkenmerken van invloed zijn op de kans om (bijvoorbeeld) van studie te wisselen. Het relatieve belang wordt

vastgesteld door de sterkte van de samenhang tussen kenmerken en uitkomsten te vergelijken. Een uitgebreide technische uitleg over de gebruikte methodiek (logistische regressievergelijkingen) om de referentieopleiding te berekenen vindt u op onze website www.nationaalcohortonderzoek.nl. ●

NATIONAAL COHORTONDERZOEK ONDERWIJS

EEN INITIATIEF VAN HET

Bezoekadres: Laan van Nieuw Oost Indië 300,
2593 CE Den Haag

Postadres: Postbus 93461, 2509 AL Den Haag

Website: www.nationaalcohortonderzoek.nl

E-mail: info@nationaalcohortonderzoek.nl

Het NRO is een onderdeel van de Nederlandse
Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO).
www.nro.nl